

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

DEPARTAMENT ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

00-930 Warszawa, ul. Wspólna 30, tel.: (22) 623-18-42, fax.: (22) 623-20-51

Warszawa, dnia 18 maja 2015 r.

ROWwrt-ss-504-21/15 (1653)

Pan
Grzegorz Cetner
Centrum Doradztwa Rolniczego
Oddział Poznań
Ul. Winogrody 63
61-659 Poznań
g.cetner@cdr.gov.pl

Dotyczy: pytań LGD dot. podejścia LEADER w okresie programowania 2014-2020.

Szanowny Panie,

W odpowiedzi na pytania przekazane drogą elektroniczną w dniu 1 kwietnia br., Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) przekazuje następujące informacje w układzie pytanie - odpowiedź. Jednocześnie MRiRW zauważa, iż udzielenie wiążących odpowiedzi na wiele pytań jest zadaniem o tyle problematycznym, iż dotyczy kwestii podlegających uregulowaniu w rozporządzeniach, których projekty znajdują się wciąż na etapie opracowywania i wymagają jeszcze poddania konsultacjom społecznym i międzyresortowym.

1. *Czy sołtys, członkowie rady sołectkiej mogą reprezentować w LGD/Radzie LGD sektor inny niż publiczny?*

Nie ma formalnego zakazu, aby ww. osoby reprezentowały w LGD/organie decyzyjnym LGD sektor inny niż publiczny. Niemniej jednak, mając na uwadze potrzebę zapewnienia wyboru operacji bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu zaleca się, aby LGD przyjęła w swych wewnętrznych procedurach, regulujących pracę organu decyzyjnego, takie rozwiązania, które ograniczą reprezentowanie sektora społeczno-gospodarczego przez osoby związane z sektorem publicznym. Pozwoli to uniknąć sytuacji z okresu programowania 2007-2013, gdy stosunkowo często sektor publiczny dominował w LGD, między innymi dlatego, iż możliwe było członkostwo w LGD osób fizycznych, będących pracownikami instytucji publicznych, a w konsekwencji ich powoływanie do rady.

Stosowne zapisy w powyższym zakresie wraz z propozycjami możliwych rozwiązań znajdują się w „Poradniku dla LGD w zakresie opracowania LSR na lata 2014-2020”.

2. *Czy procentowe określenie wysokości wsparcia (dofinansowania) w ramach PROW (70%, 63,63%, 80%) jest poprawne:*

- a. - czy 70% dofinansowania dla przedsiębiorczości to błąd? (w UE max. Do 50%), czy też 70 % to 50% +20% za efekty wspólne bądź publiczne, a może 70% to podstawa i może być jeszcze powiększana o 20% przez LGD w przypadku operacji o efektach wspólnych lub publicznych.
- b. - Czy w tych zapisach (70/63,63/80) pokazano maksymalne poziomy wsparcia, czy też te, które mogą być powiększane o 20%?
- c. - w przypadku pozostałych operacji wpisano 80%. Pytanie jak wyżej. W UE wsparcie może się kształtować w zakresie 50-100%. Czy zatem 80% może być zwiększane do 100% czy też jest wartością maksymalną, przyjętą w Polsce. Jeśli tak – to dlaczego?
- d. - jakie są zasady, kryteria powiększania dofinansowania o 20% jakich operacji i beneficjentów one dotyczą?

Czy uwzględniając 20% w kwocie wsparcia beneficjent w jakiś szczególny sposób dodatkowo musi uzasadnić publiczny dostęp do efektów czy to będzie należeć do zadania rady? Co w przypadku gdy rada uzna, że wsparcie +20% określone we wniosku przez beneficjenta jednak mu nie przysługuje? Co w przypadku, gdy beneficjent nie określił wsparcia powiększonego o 20% a rada stwierdzi, że mu przysługuje? Czy na etapie oceny wniosku rada może wzywać do zmian w budżecie spowodowanych przyznaniem 20% wsparcia lub jego odrzuceniem? Jak to będzie wyglądać w praktyce – jak to się przełoży na ilość posiedzeń i na ile jest możliwa ingerencja rady w budżet?

Wskazanie 70%-owego poziomu współfinansowania operacji z zakresu przedsiębiorczości nie jest przypadkowe. Proszę zauważyć, że w projekcie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, zwanego dalej „rozporządzeniem”, w ramach którego zaproponowano wsparcie o powyższej wartości stanowi, iż pomoc w ramach tego poddziałania jest pomocą *de minimis*, co oznacza poziom współfinansowania może zostać określony nawet do poziomu 100%. Zgodnie z aktualnym projektem rozporządzenia poziom ten dodatkowo może ulec zwiększeniu o 20%, za wyjątkiem operacji realizowanych przez podmioty publiczne, dla których poziom współfinansowania został ustalony w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 na poziomie 63,63%.

Zasady zwiększenia poziomu współfinansowania nie zostały jeszcze ostatecznie uzgodnione, bowiem projekt nie został jeszcze poddany konsultacjom zewnętrznym. Podstawą do prac nad tym zagadnieniem są wytyczne UE do wdrażania podejścia LEADER/RLKS w okresie programowania 2014-2020.

3. *Co oznacza określenie „ustalenie kwoty wsparcia przez Radę” – czy mamy tu na myśli limit naboru czy konkretną ingerencję w wartość budżetu i wartość pomocy składanych przez beneficjentów wniosków? Pytanie odnosi się również do kontekstu możliwości zwiększenia o 20% otrzymanej pomocy. Czy Rada może podjąć decyzję o zwiększeniu w przedziale 0-20% czy tylko i wyłącznie o 20%. Czy przewidziano we wnioskach odpowiednie miejsca na uzasadnienia takiego faktu, jeśli tak to w jakiej formie? Rada przecież bez uzasadnienia ze strony beneficjenta sama od siebie takiej decyzji nie może podjąć.*

Określenie „ustalenie kwoty wsparcia” odnosi się do operacji nie do naboru. Należy zwrócić uwagę na brzmienie art. 34 ust. 3 lit. f rozporządzenia 1303/2013, które stanowi, iż zadania lokalnych grup działania obejmują m.in. wybór operacji i ustalenie kwoty wsparcia. W odniesieniu do możliwości zwiększenia wsparcia przez Radę, należy zauważyć, że nie jest uzasadnione by udzielać wsparcia w wysokości wyższej

niż wnioskodawca określa we wniosku o przyznanie pomocy, w związku z tym, jeżeli LGD chciałaby z tego przepisu korzystać powinna już w lokalnej strategii rozwoju (LSR) określić jasne zasady zwiększania poziomu współfinansowania operacji. Natomiast wnioskodawca ubiegając się o wyższy poziom współfinansowania powinien powyższe wskazać we wniosku o przyznanie pomocy w planie finansowym oraz w opisie operacji podać argumenty dla których LGD powinna przyznać mu pomoc w wyższym wymiarze niż standardowy.

4. *Czy członek Rady powinien zadeklarować jaki sektor reprezentuje w czasie zasiadania w Radzie? Trudno jest bowiem monitorować zmiany statusu danej osoby (czy np. nie zmieniła pracy, co może nieść za sobą konsekwencje zmiany sektora). Czy taka deklaracja była by zabezpieczeniem LGD przed dopuszczeniem do posiedzenia Rady osób, które reprezentują niewłaściwy sektor? Jakie dokumenty i jakim czasie utworzone mają weryfikować status danej osoby w Radzie? Czy i jak LGD ma monitorować reprezentację sektora?*

Np. Czy jeśli bezrobotny wchodzi w skład Rady i w czasie swej kadencji w Radzie zatrudnia się i staje się przedstawicielem innego sektora - w jakim czasie musi poinformować o zmianie sektora (monitoring bieżący?, sprawdzanie przed każdym posiedzeniem?)

Co w przypadku gdy zmiana sektora przez członka w radzie spowoduje zaburzenie proporcji parytetu? Czy członek ten będzie odwołany z rady dlatego, że zmienił pracę? To byłaby jawna dyskryminacja... Lub czy to wiązałoby się z koniecznością powołania nowego składu rady w całości (nowe wybory)? Co w przypadku, gdy z oceny operacji wyłączy się część osób, co spowoduje że spośród pozostałych nie będzie zachowany parytet? Co z oceną takiego wniosku? Czy któryś radny z dominującego wtedy sektora będzie miał obowiązek wyłączyć się z oceny pomimo nie występowania ku temu przesłanek tylko po to by zachować parytet? I na jakiej zasadzie?

Zgodnie z art. 32 ust. 2 pkt b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 320, z późn. zm.) na poziomie podejmowania decyzji w organie decyzyjnym LGD ani władze publiczne ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49% ogólnej liczby głosów. W świetle powyższego kluczowym jest zatem zapewnienie przez grupy wyboru operacji bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu w organie decyzyjnym. Stosowne rozwiązania w tym zakresie powinny zostać określone przez LGD w procedurach wyboru operacji. Na bieżąco należy monitorować skład organu decyzyjnego, mając na uwadze fakt, iż odpowiedni parytet musi być zachowany każdorazowo na etapie głosowania.

Co więcej już na etapie składania wniosku o wybór LSR, wymagane będzie podanie danych wszystkich członków organu decyzyjnego wraz ze wskazaniem reprezentowanego przez nich sektora. Potwierdzeniem reprezentacji danego sektora będzie stosowny dokument, który trzeba będzie dołączyć do wniosku. Wykaz dokumentów potwierdzających przedstawicielstwo danego sektora zostanie podany w instrukcji wypełniania wniosku o wybór LSR.

5. *Co z reprezentacją w radzie grup defaworyzowanych? Czy jest obowiązek ich udziału? Jeśli tak to jak np. wybrać do rady reprezentanta np. bezrobotnych który będzie posiadał odpowiednie kwalifikacje do pełnienia tej funkcji?*
Zgodnie z zapisami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obowiązkowym jest wskazanie w LSR grup defaworyzowanych, które uzyskają wsparcie w jej ramach. Optymalna byłaby sytuacja, w której przedstawiciele takich grup znajdują się również wśród członków LGD. Nie jest to jednak wymóg obowiązkowy, tak samo jak nie jest wymagane by grupy te miały swą reprezentację w organie decyzyjnym.
6. *Czy nie warto by było wprowadzić mechanizm naboru ciągłego/otwartego przy tematach/projektach trudnych tj. np. inkubatory itp.?*
Jest to oczywiście zagadnienie do przemyślenia. Jednakże rodzi to pewne trudności. Pierwsza z nich to katalog takich „projektów trudnych”. Kolejna to jeszcze większe skomplikowanie przepisów do poddziałania. Ostateczne rozstrzygnięcia w tym temacie podjęte będą w ramach konsultacji zewnętrznych projektu rozporządzenia.
7. *Jak umiejscowić konkretnie w LSR zdobywanie kwalifikacji zawodowych (podwyższanie kompetencji), które jest elementem innych operacji (np. dywersyfikacji czy inkubatora). Czy ma to być poparte oddzielnym wskaźnikiem?*
W obecnym okresie programowania należy ściślej powiązać wsparcie na szkolenia ze wsparciem na przedsiębiorczość. Szkolenie wszystkich potencjalnie zainteresowanych osób nie przynosi bowiem spodziewanych efektów. W związku z tym wsparcie na podnoszenie kompetencji może stanowić część operacji związanej z rozwijaniem przedsiębiorczości (operacja może zawierać dwa komponenty: inwestycyjny oraz edukacyjny). Z drugiej strony ważne jest aby osoba ponosząca ryzyko rozpoczęcia działalności gospodarczej lub rozwijania przedsiębiorstwa była otoczona opieką odpowiednich instytucji (doradztwo) oraz wyposażona w niezbędną wiedzę. Powyższe powinno wzmocnić przedsiębiorców na rynku i ułatwić wypełnienie zobowiązań umowy przyznania pomocy. W odniesieniu do pytania o odzwierciedlenie powyższego zagadnienia w LSR wydaje się, że na podstawie sondy w środowisku potencjalnych wnioskodawców możliwe jest określenie jaka część osób które deklaruje ubieganie się o wsparcie na przedsiębiorczość zainteresowana jest uzyskaniem pomocy również na podniesienie kwalifikacji, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w LSR.
8. *Czy gospodarstwo (wspomniane w dywersyfikacji) rozumiemy jako gospodarstwo rolne czy inne, np. rodzinne, domowe?*
W toku prac nad projektem rozporządzenia doprecyzowano, iż projektowany przepis odnosi się do gospodarstwa rolnego.
9. *Także do dywersyfikacji: Czy w ramach tego rodzaju działań będzie można wspierać działania z zakresu agroturystyki? Mowa jest o beneficjencie nie pozostającym na pełnym KRUS, z wyjątkiem otwierania działalności przetwórczej (najczęściej w przypadku agroturystyki jest to pełny KRUS). Jeśli zapis ten eliminuje agroturystykę, ważna byłaby tu zmiana zapisu, bo w działaniach PROW (poza inicjatywą LEADER) mowa jest tylko o turystyce wiejskiej, więc dobrze byłoby zapewnić wspieranie agroturystyki w LEADER-ze. Tym bardziej, że LGD wspierają rozwój turystyki, produktów turystycznych, sieciowych na swym obszarze. Z obecnych zapisów nie wynika czy agroturystyka ma szansę przy pełnym KRUS-ie być wspierana.*

W przedmiotowym poddziałaniu o pomoc mogą ubiegać się osoby ubezpieczone w KRUS, z wyłączeniem osób ubezpieczonych z mocy ustawy oraz w pełnym zakresie, należy jednak zaznaczyć, że umowa przyznania pomocy będzie ich obligowała do rejestracji prowadzonej działalności. Oznacza to, że w dniu przyznania pomocy mogą jeszcze prowadzić agroturystykę, ale w dniu rozliczenia operacji będzie podlegało weryfikacji czy ich działalność została zarejestrowana (turystyka wiejska). Ubezpieczeni w KRUS osoby te będą mogły podlegać dopóki, spełnia warunki, o których mowa w art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013, poz. 1403, z późn. zm.), (roczna kwota graniczna podlega waloryzacji zgodnie z art. 5a ust. 8 oraz publikowana zgodnie z art. 5a ust. 9 ustawy o KRUS).

10. *Czy w związku z tym, że część KGW nie działa w strukturach innych organizacji, można byłoby wprowadzić taki mechanizm, w którym to LGD mogłaby wystąpić z wnioskiem w imieniu np. Koła Gospodyń wiejskich lub innej grupy nieformalnej i rozliczać projekt w jej imieniu, mimo, że nie jest jej jednostką nadrzędną?*

Zastosowanie powyższego rozwiązania rozważa się tylko w ramach projektów grantowych.

11. *Proszę uszczegółowić/wyjaśnić słowa „w skład którego wchodzi ta jednostka” w odniesieniu do grup sformalizowanych. Jaka organizacja sformalizowana może wchodzić w skład jakiej jednostki? Brak spójności zapisu: jeśli jednostka wchodzi w skład podmiotu posiadającego osobowość prawną może składać wniosek jako osobowość prawną nie jest grupą nieformalną.*

Brzmienie przepisu zostało już w projekcie rozporządzenia doprecyzowane – zamiast ww. określenia teraz w przepisie używa się pojęcia „jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej”.

12. *Czy podmiot prowadzący działalność gospodarczą (w tym stowarzyszenie prowadzące działalność gosp.) mógłby realizować projekt np. dla KGW, jeśli nie ma działania objętego wnioskiem wpisanego w swoim zakresie działalności, a chciałby pomóc grupie nie posiadającej osobowości prawnej, działającej poza strukturami innych organizacji? Nie jest on bezpośrednim beneficjentem projektu grantowego a jedynie zgodnie z ustawie o pożytku publicznym udziela osobowości.*

j.w.

13. *Co jeśli LGD złoży wniosek o Operację Własną, zachowując wszelkie przewidziane prawem wymogi, a Rada ten wniosek odrzuci, ponieważ nie dostanie on wymaganej minimalnej liczby punktów? Do kogo ma się odwołać LGD? Do samej siebie? Jak zachować bezstronności jeśli Rada otrzymuje wynagrodzenie od LGD? Czy operacja własna będzie oceniana na podstawie tych samych kryteriów co inne operacje, czy też dla wniosków LGD mają być stosowane inne kryteria?*

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), od negatywnej oceny Rady przysługuje prawo wniesienia protestu. Natomiast zgodnie z ust. 5 ww. ustawy protest jest wnoszony za pośrednictwem LGD i rozpatrywany przez zarząd województwa. Ustawa w tym przypadku nie przewiduje żadnego wyjątku dla LGD.

14. *Zatrudnienie pojawia się jako pozycja w kosztach kwalifikowalnych, np. w przypadku inkubatorów lub projektów szkoleniowych? O jakiej formie zatrudnienia można tu mówić? Czy w projektach szkoleniowych mogą to być umowy cywilno-prawne, a w inkubatorach ma to być stosunek pracy obejmujący okres związania z celami?*

(z zachowaniem możliwości zmiany pracownika?). Czy forma zatrudnienia będzie obowiązywać wszystkie formy możliwe w polskim prawie (np. umowa menedżerska)? Niestety koszt zatrudnienia nie będzie mógł być objęty wsparciem w ramach tego poddziałania – nie ma wystarczającej podstawy prawnej w rozp. UE. W związku z tym do kosztów kwalifikowalnych można zaliczyć jedynie koszt, wykonywanych na rzecz operacji, usług.

15. Co jeśli w ramach projektu podwyższaliśmy kwalifikacje pracownika, a on zwolni się np. po roku? Czy koszty podwyższania kwalifikacji tej osoby będą w rozliczeniu uznane za niekwalifikowalne?

Nie można na to pytanie odpowiedzieć wprost. Nie planuje się weryfikacji kwalifikowalności kosztów w okresie związania celem tj. po wypłacie pomocy, należy jednak mieć na uwadze, że trwałość projektu, zgodnie z przepisami art. 71 ust. 1 rozporządzenia 1303/2013 wynosi co do zasady 5 lat od płatności końcowej (3 lata w przypadku MŚP w odniesieniu do trwałości inwestycji oraz utrzymania miejsc pracy). Powyższy przepis będzie miał odzwierciedlenie w postanowieniach umowy przyznania pomocy. Mając powyższe na uwadze w przypadku odejścia pracownika, aby dochować postanowień umowy przyznania pomocy, konieczne będzie zatrudnienie innej osoby, w przeciwnym razie pomoc będzie musiała być zwrócona.

16. Czy jeśli firma założona w ramach „uruchamiania działalności” lub „dywersyfikacji” się rozwiąże po 3 latach (3 lata związania z celem) – to jak liczyć wskaźnik realizacji? Na końcu realizacji LSR mamy bowiem poprawne rozliczenie operacji, ale etatu już nie ma? Czy zatem etat ten zostanie uwzględniony we wskaźnikach, ponieważ operacja została zrealizowana?

W powyższym przypadku podstawowe znaczenie ma brzmienie wskaźnika jaki zostanie ustalony w LSR. Może to być np. liczba utworzonych miejsc pracy albo przyrost miejsc pracy, itd. Z uwagi na, że LGD mają pewną swobodę w określeniu brzmienia wskaźników stosowanych w LSR, formułując je powinny wziąć pod uwagę, sytuację na rynku pracy (w czasie kryzysu wiele firm nie utrzyma się na rynku dłużej niż 2-3 lata, zatem prawdopodobieństwo, iż liczba utworzonych miejsc pracy będzie stała/lub rosła jest małe), W związku z tym lepiej jest mierzyć liczbę utworzonych miejsc pracy (ze świadomością ryzyka ich likwidacji) niż, zbyt optymistycznie, zakładać stały wzrost liczby miejsc pracy.

17. Jak obliczyć 5% wsparcia w ramach LSR w celu zaplanowania budżetu Projektu Współpracy (PW), jeśli nie wiemy jak będzie oceniona LSR i ile otrzymamy pieniędzy? Czy w LSR mamy tylko opisać Projekt Współpracy, a potem osobno ubiegać się o środki na ten cel, w momencie gdy LSR będzie wybrana do realizacji? Czy sam opis PW w LSR upoważni LGD do otrzymania za ten aspekt punktów w ocenie LSR? Czy też trzeba będzie uwzględnić taki projekt już w planowanym budżecie, np. wnioskując o maksymalną możliwą kwotę, która w razie czego będzie obniżona w przypadku słabszej oceny LSR? Czy możliwe jest określenie w LSR minimalnej kwoty wsparcia niezbędnej do przeprowadzenia PW a w przypadku zmniejszeniu budżetu i nie posiadania minimalnej kwoty wsparcia LGD będzie mogło zrezygnować z tego działania na rzecz działań innych objętych w LSR jednocześnie nie tracąc punktów za opasany PW w kryteriach wyboru.

Ograniczenie 5% w stosunku do projektów współpracy określone w PROW 2014-2020 wskazuje na limit pomocy na pojedynczą LGD w zakresie operacji typu „Wdrażanie projektów współpracy”, a nie kwotę wsparcia na realizację pojedynczego projektu współpracy.

Na etapie konkursu na wybór LSR przewiduje się premiowanie tych LGD, które zaplanowały w LSR realizację co najmniej 1 projektu współpracy określając szczegółowo cele i wskaźniki LSR jakie projekt ten będzie realizować

Należy jednak zauważyć, że pomoc przyznawana jest na podstawie umowy o przyznaniu pomocy zawieranej po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o przyznanie pomocy.

18. *Dotyczy wykonywania korekt w LSR po naborze wniosków o realizację LSR – jakie korekty (wyjaśnienia, uzupełnienia) będą możliwe w czasie 7 dni??? Czy mówimy tylko o możliwości dokonywania korekt, które nie wymagają przyjęcia zmian w LSR w drodze WZ, czy także takich, które muszą być – ze względu na zakres merytoryczny strategii, np. budżet – zatwierdzone przez WZ? Jeśli tak, to jest to wbrew większości statutów LGD, ponieważ samo ogłoszenie WZ może wymagać np. 30 dni.*

Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U z 2015 r., poz. 378) wprowadzając w art. 10 ust. 2 7-dniowy termin na usunięcie braków innych niż określone w ust. 1 lub oczywistych omyłek, w ust. 3 jednocześnie stanowi, iż usunięcie braków we wniosku o wybór LSR lub poprawienie w nim oczywistych omyłek nie może prowadzić do jego istotnej modyfikacji. W rezultacie usunięcia braków lub oczywistych omyłek dotyczyć będą przede wszystkim brakujących a obligatoryjnych załączników do wniosku.

19. *Czy są już jakieś ustalenia co do kosztów funkcjonowania Biura, jeśli LGD będzie realizować strategię wielofunduszową (np. EFRROW i EFMiR)? Chodzi o podział funduszy i ich procentowy udział w budżecie i czy będzie to miało bezpośredni związek z finansowaniem funkcjonowania? Czy ograniczone środki na funkcjonowanie w PROW (mniej pieniędzy, finansowanie nie na 100%, a na 95%, a zadania dużo bardziej skomplikowane, w szczególności w grantach) będą mogły być uzupełniane środkami na funkcjonowanie z drugiego wdrażanego funduszu? Czy skala takiego wsparcia pozwoli LGD na zatrudnienie z tych środków dodatkowej osoby/osób w biurze LGD?*

Zgodnie z art. 11 ust. 1 zdanie drugie ustawy o RLKS jeżeli realizacja LSR ma być współfinansowana ze środków więcej niż jednego spośród EFSI, w uchwale o wyborze LSR wyznacza się spośród EFSI fundusz wiodący, o którym mowa w art. 32 ust. 4 rozporządzenia nr 1303/2013. Zgodnie zaś z art. 32 ust. 4 rozporządzenia nr 1303/2013 wyznaczenie funduszu wiodącego ma na celu wspieranie wszystkich kosztów bieżących i kosztów animacji na mocy art. 35 ust. 1 lit. d i e związanych z daną LSR.

20. *Jak liczony będzie wskaźnik rybackości w przypadku wielofunduszowej LSR - na cały obszar LGD czy na obszar tych gmin, w których LGD chciałaby wdrażać EFMiR? Ograniczenie obszaru wdrażania tego funduszu do części gmin z obszaru LGD byłoby okolicznością, w której obszar rybacki mógłby być określony tylko w obszarze typowo rybackim, a co za tym idzie wskaźnik rybackości obliczony dla takiego obszaru byłby wyższy. W praktyce, LGD, ogłaszając nabór na działania finansowane z EFMiR, informowałaby wnioskodawców, że jest to nabór dla mieszkańców/podmiotów tylko z części gmin obszaru. Czy takie rozwiązanie byłoby wskazane, możliwe? Czy też byłoby sprzeczne z zasadą zintegrowania?*

Istotą instrumentu RLKS jest promowanie opracowania i wdrażania wielofunduszowych LSR, czyli takich które przewidują szeroki wachlarz działań i opierają się na wielu dostępnych źródłach finansowania. Stąd też konieczność zróżnicowania wartości

progowych dla parametrów dotyczących wielkości zatrudnienia w sektorze rybackim, wartości rocznej produkcji/połowów ryb, w tym wartości zarybień na obszarze rybackim i obszarze akwakultury, w zależności od tego czy LSR ma być finansowana w całości czy w części ze środków EFMR. W związku z powyższym:

- na obszarze objętym LSR, której realizacja ma być współfinansowana ze środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych, w tym Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, liczba osób zatrudnionych w sektorze rybackim wynosi co najmniej 50 osób i wartość produkcji mierzona w przychodach z działalności rybackiej wynosi co najmniej 1 300 000 PLN.
- na obszarze objętym LSR, której realizacja ma być współfinansowana wyłącznie ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, liczba osób zatrudnionych w sektorze rybackim wynosi co najmniej 70 osób i wartość produkcji mierzona w przychodach z działalności rybackiej wynosi co najmniej 2 600 000 PLN.

W obu przypadkach, wartości progowe zostały ustalone we współpracy z Instytutem Rybactwa Śródlądowego im. St. Sakowicza w Olsztynie. Wartości progowe dotyczące zatrudnienia w sektorze rybackim zostały wyznaczone na podstawie danych z kwestionariuszy statystycznych RRW-22 i RRW-23 za rok 2013 natomiast wartości dla parametru dotyczącego wartości rocznej produkcji/połowów ryb, w tym wartości zarybień na obszarze rybackim i obszarze akwakultury ustalono wg danych Eurostat.

21. *Zgodnie z KE i ustawą mowa o fakcie jedna LGD jeden LSR. Dokumenty projektowych rozporządzeń wskazują na możliwość utworzenia wyjątku dla tej reguły dla funduszy rybackich prosimy o zdecydowanie potwierdzenie tego faktu. Bowiem w wielu przypadkach brak możliwości utworzenia na obszarze dwóch strategii realizowanej przez dwa podmioty (oczywiście z wyraźnym podaniem z jakich środków strategię są realizowane) zmienia zdecydowanie geografie LGD.*

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa „dopuszcza się realizację strategii jedno- lub wielofunduszowych, jednak przy zachowaniu podstawowej zasady 1 LGD - 1 obszar - 1 LSR, a wyjątek może dotyczyć obszarów zdominowanych przez sektor rybacki, na których w szczególnie uzasadnionych przypadkach zarząd województwa może dopuścić funkcjonowanie dwóch spójnych LSR - ogólnej i branżowej rybackiej”. Zapisy te znajdują odzwierciedlenie w przepisach ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U z 2015 r., poz. 378), w szczególności w art. 5 ust. 1 pkt 3 i ust. 2. Art. 5 ust. 1 pkt 3 wskazuje generalną regułę - warunek wyboru LSR, jakim jest członkostwo gminy tylko w jednej LGD ubiegającej się o wybór LSR, a art. 5 ust. 2 wskazuje na wyjątek od tej reguły – możliwość wybrania 2 LSR obejmujących tę samą gminę, pod warunkiem że jedna z nich zakładać będzie współfinansowanie z EFMR i nie będzie zakładała współfinansowania z innych EFSI, a druga z nich zakładać będzie współfinansowanie z EFSI innych niż EFMR.

22. *Warunki konkursowe – kryteria wyboru – Co oznacza stwierdzenie „Jakość diagnozy obszaru objętego LSR” prosimy o podanie konkretnych kryteriów oceny tej „jakości”. Do jakich obszarów będzie się odnosić np. przyjętych narzędzi badawczych, sposobu prezentowania wyników, wizualizacja wyników, spójności diagnozy z dalszą częścią LSR? Kolejny kryterium jest adekwatność diagnozy do celów i przedsięwzięć stąd*

duża wątpliwość jak rozumiana jest jakość diagnozy. Czy te kryteria będą jednolite dla całej Polski? Jaka jest definicja jakości? – uwaga nawiązująca do tematu podjętego w pkt. 18 tzn. konieczności stosowania przez LGD kryteriów mierzalnych i przeciwwskazanie do stosowania „określeń obciążonych niekonkretnością i wieloznacznością, np. efektywny, skuteczny, zgodny, pełny, itp.”, które powinny obowiązywać również SW w stosunku do oceny LGD i LSR, tak by ocena ta nie zależała od subiektywnych odczuć lub indywidualnej interpretacji pojęcia „jakości” przez pracowników SW.

Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378) wyboru LSR dokonuje się przy zastosowaniu kryteriów wyboru **jednakowych dla wszystkich programów**. Z kolei art. 9 ust. 1 ww. ustawy stanowi, iż „zarząd województwa przeprowadza wybór LSR na podstawie regulaminu konkursu”. Ust. 2 przywołanego powyżej artykułu wskazuje, iż regulamin konkursu określa m.in. kryteria wyboru LSR wraz z podaniem ich znaczenia i sposobu oceny.

W chwili obecnej w resorcie rolnictwa trwają prace nad przedmiotowym dokumentem. Zawarte w nim kryteria wyboru LSR, zgodnie z art. 15 ust. 2 ww. projektu ustawy zostaną następnie skonsultowane z komitetami monitorującymi ustanowionymi dla poszczególnych programów, z których finansowany będzie instrument rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

23. Przygotowując strategie wielofunduszowe przyjęte rozwiązania powinny również mieć uwzględnienie w wskaźnikach. Co w przypadku nie otrzymania pomocy z innych funduszy i nie osiągnięcia tych wskaźników? Czy LGD będzie z tego rozliczana?

Oczekuje się, że LGD opracują kompleksową strategię z szeroko określonymi celami, nie ograniczającą się do wsparcia z EFRROW czy innych funduszy EFSI. Strategia powinna bowiem stanowić dokument odpowiadający na zdiagnozowane w ramach analizy SWOT problemy. Dopuszczalna jest sytuacja, w której jedynie jej część znajdzie źródło finansowania w perspektywie najbliższych kilku lat. LGD będzie zaś rozliczana jedynie z wykorzystania przyznanego wsparcia.

24. W ramach działania PROMOWANIE mowa jest o tym, że promowanie produktów, usług lokalnych, rynków zbytu, usług lokalnych, turystyki nie może być prowadzone przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Jak to się ma do LGD prowadzącej działalność gospodarczą służącą realizacji celów LSR? Nie będzie mogła ona w ramach działań aktywizacyjnych prowadzić działań promocyjnych dotyczących swego obszaru?

W zakresie pomocy dotyczącym promowania główny nacisk kładzie się na promocję obszaru wraz ze wszystkim co na tym obszarze jest godne promocji (ciekawostki przyrodnicze, oferta turystyczna, lokalne produkty itp.). Ważne jest jednak, że promocja nie może obejmować pojedynczych przedsiębiorstw/przedsiębiorców. Powyższe zagadnienie będzie jeszcze analizowane i uzgadniane w ramach dalszych prac nad projektem rozporządzenia.

25. Organizacja wydarzeń cyklicznych – prosimy o dokładne określenie co oznacza słowo „część: wydarzenia poświęcone tej samej tematyce lub organizowane więcej niż jeden raz?

W przypadku organizacji wydarzeń cyklicznych można mówić o ich powtarzalności w danym okresie czasu. Uzasadnienie przyznania pomocy ze środków publicznych na

takie wydarzenia jest utrudnione, z uwagi na ryzyko wystąpienia efektu deadweight. Trudno jest bowiem uzasadnić, że wydarzenie to nie odbyłoby się bez finansowania ze środków programu, skoro od lat występuje w planach działania instytucji, które je organizuje. Z dotychczasowej praktyki natomiast wynika, iż w celu obejścia ograniczeń wynikających z powodów wskazanych powyżej program takiego wydarzenia wzbogaca się o nowe elementy twierdząc, iż nie jest to już to samo wydarzenie. W opinii IZ przyznanie pomocy na powtarzającą się część wydarzenia cyklicznego byłaby tworzeniem sztucznych warunków do uzyskania wsparcia.

26. *Jeśli dla danego obszaru charakterystyczne jest impreza cykliczna ale przyjęta w rozumieniu etnograficznym za tradycje ludową np. marzanna, święto plonów, noc kupały i będzie opisana w strategii to może czy nie może otrzymać wsparcie w ramach Leadera? Na jakiej podstawie będzie oceniana ta „specyfika” dla danej LGD, na jakiej podstawie, jakimi kryteriami, w jakiej skali występowania w Polsce?*

Nie wszystkie wydarzenia finansowane w ramach poddziałania muszą mieć uwarunkowanie historyczne lub kulturowe. Warto zwrócić też uwagę na potrzebę realizacji wydarzeń ważnych dla obszaru także pod względem bieżących potrzeb. W związku z tym przewiduje się możliwość finansowania wydarzeń (festiwale, targi, itp.) związanych z miejscową kulturą, produktami lokalnymi, turystyką lub sportem.

27. *Jeśli dla danego obszaru charakterystyczne jest impreza cykliczna ale przyjęta w rozumieniu ogólnopolskim za powszechną np. Hubertus, spartakiady lokalne sportowe i będzie opisana w strategii to może czy nie może otrzymać wsparcie w ramach Leadera?*

Środki w ramach LSR są ograniczone. Wydaje się, że w związku z tym, powinny być wydawane na cele ściśle wynikające z potrzeb obszaru. W opinii IZ lepiej jest zrezygnować z dofinansowania kolejnych dożynek na rzecz innej imprezy, która odbywa się tylko na tym obszarze i daje wyraz specyfice tego obszaru (np. festiwal śliwki na obszarze, który wyspecjalizował się w produkcji wyrobów ze śliwek itd.).

28. *W jakiej formule będą określone warunki „grantobiorcy nie deklarujący podjęcia działalności gospodarczej”. Zgodnie z swobodą gospodarczą nie można ograniczać komuś możliwości na jej podjęcie ze względu na utrzymanie celu projektu. Czy wnioski będą przewidywały jakieś oświadczenia w tym temacie i jak one będą brzmiały? Czy prowadzenie działalności gospodarczej dla organizacji będzie weryfikowane tylko na podstawie statutu czy na podstawie rzeczywistego wpisu w rejestr przedsiębiorców czy dla osób fizycznych CEIG?*

Badanie deklaracji o podjęciu działalności gospodarczej będzie prowadzone we wniosku o przyznanie pomocy. Państwo członkowskie nie może pozwolić na akceptację przypadków, w których beneficjent uzyskuje wsparcie na operacje, która ma służyć realizacji celów programu i LSR niezwiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, a jej efekty są wykorzystywane właśnie do prowadzenia tej działalności. Inne są ograniczenia w przyznawaniu pomocy przedsiębiorcom niż osobom fizycznym, w związku z tym powyższe musi być weryfikowane, choćby na podstawie składanych we wniosku o wsparcie deklaracji.

29. *Przy zasadach ustanawiania kryteriów jest mowa o tym, że pomoc przyznawana jest pod warunkiem kiedy jej realizacja nie spowoduje przekroczenia wartości zaplanowanego w LSR wskaźnika o 20%. Jakiego wskaźnika: produktu, rezultatu, wszystkich? Jak ma to być monitorowane w momencie realizacji i nie zakończenia innych projektów realizujących dany wskaźnik. Zdecydowanie należy ten zapis usunąć*

bo jest mało możliwy do weryfikacji i monitorowania w trakcie trwania naborów i realizacji projektów.

Jak przeprowadzić nabór gdy przykładowo złożonych jest 5 wniosków realizujących ten sam wskaźnik – wszystkie są zgodne z LSR, uzyskują powyżej min liczby punktów i mieszczą się w dostępnym limicie, ale w przypadku przyznania dotacji i realizacji 1 operacja spowoduje przekroczenie wskaźnika o 20%??? A co w przypadku jak odrzucimy jakiś wniosek, żeby nam nie przewyższał wskaźnika a potem się okaże, że jakiś inny nie podpisał umowy i ten wniosek by się zmieścił, a ostatecznie może się okazać, że przez to ostatecznie nie zrealizujemy wskaźnika w 100%? Potencjalnych sytuacji w tym zakresie może być jeszcze wiele...

Ograniczone środków finansowe wymuszają na nas konieczność jak najskrupulatniejszego planowania na co mają być wydane. Państwo członkowskie nie może przyznawać pomocy na operacje, których realizacja przekracza znacznie zaplanowane do osiągnięcia wskaźniki. Umowa ramowa zawiera postanowienia dotyczące finansowania działań potrzebnych do osiągnięcia wskaźników określonych w LSR, dlatego ponoszenie kosztów na ich przekroczenie jest nieuzasadnione. W LSR wielofunduszowych ważne jest określenie wskaźników w taki sposób by można było wskazać, które wskaźniki są realizowane przez dany fundusz, w ramach jakiego celu lub przedsięwzięcia. Powyższe nie jest przypadkiem, lecz wynika LSR.

Wartość przekroczenia planowanego poziomu wskaźnika (20%) może podlegać jeszcze konsultacjom.

30. *Co to jest grupa defaworyzowana? Prosimy o wytyczne dla określenia grup defaworyzowanych oraz jej liczebności. Przykłady grup defaworyzowanych są w podręczniku, ale są określone jako „przykłady” – czy to znaczy, że możemy w strategii uwzględnić jeszcze inną grupę, jeśli zostanie ona zidentyfikowana na naszym obszarze i w ogóle na jakiej podstawie możemy sklasyfikować kogoś jako grupę defaworyzowaną? A jeśli reprezentanci zdiagnozowanych grup defaworyzowanych nie będą chcieli być członkami LGD, to jak zapewnić ich reprezentatywność w LGD?*

Nie planuje się doprecyzowania określeń grup defaworyzowanych występujących w programie i podręczniku. Prawdopodobnie zauważono, iż w podręczniku podano przykłady grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, w związku z tym jest oczywiste, iż podany katalog jest wyliczeniem otwartym. Ponadto dobrze wykonana analiza SWOT obszaru z pewnością pozwoli na wskazanie i określenie grup defaworyzowanych występujących na tym obszarze. Należy też zauważyć, że w podręczniku mowa jest o konieczności reprezentowania sektora społecznego, gospodarczego oraz publicznego oraz o odzwierciedleniu w LSR grup defaworyzowanych, ale nie jest to równoznaczne z obowiązkową ich współpracą z LGD. Oczywiście jest pożądanym, aby osoby z grup defaworyzowanych były członkami LGD, lecz w przypadku ich braku zaangażowania LGD jest w stanie realizować cele LSR w zakresie włączenia społecznego korzystając z możliwości wykonywania ankiet, zbierania opinii, konsultacji itp.

31. *Zwiększenie przez Radę wysokości refundacji o 20% może nastąpić pod warunkiem, że operacje realizując cel wspólny – tzn. czyj? np. grupy wnioskodawców sieciujących swoje usługi, cel w LSR (przecież też jest wspólny dla wszystkich), czy cel dobra wspólnego społeczności która też może być grupa przedsiębiorców? Lub zapewniające publiczny dostęp do efektów realizacji operacji – co oznacza „publiczny”?*

Jeżeli LGD będzie chciała korzystać z możliwości przyznania pomocy w wyższej kwocie na operacje, których realizacja przynosi wymierne korzyści więcej niż jednemu podmiotowi lub jej efekty są ogólnodostępne albo upublicznione powinna już

w LSR wskazać zasady lub kryteria, które będzie badać we wniosku o przyznanie pomocy pod tym kątem. Przykładem takiej operacji może być inwestycja w nieruchomości lub maszyny, które będą wykorzystywane nie tylko przez beneficjenta lecz grupę osób (podmiotów) z obszaru objętego LSR. Warto jednak zaзначyć, że to wnioskodawca powinien zawnieioskować do LGD o podwyższenie poziomu wsparcia oraz wykazać, iż realizacja jego operacji przyniesie wymierne korzyści dla innych podmiotów. Bowiem podwyższanie kwoty pomocy podmiotowi, który może zrealizować tę samą operację za kwotę niższą jest nieuzasadnione.

32. *Czy w przypadku zmniejszenia budżetu realizacji LSR LGD ma prawo skorygować wszystkie wskaźniki? Bowiem wskaźniki bezpośrednio korelują z budżetem jego zmniejszenie spowoduje nie możliwość osiągnięcia wskaźników. Tylko dla projektów współpracy opisano uzyskanie minimum 50% wskaźników.*

Nie zakłada się zmniejszania budżetu LSR podczas procedury wyboru LSR

33. *Jakie formuły działalności inkubatora przetwórstwa przewiduje ministerstwo w kontekście aktualnego prawodawstwa dla tej działalności?*

MRiRW nie będzie narzucać żadnej formuły dla inkubatora przetwórstwa produktów rolnych. Wnioskodawca powinien sam przeanalizować co jest dla niego najodpowiedniejsze, jednakże z uwagi na obowiązujący porządek prawny konieczne jest aby był to podmiot posiadający osobowość prawną oraz prowadzący działalność gospodarczą.

34. *Podręcznik dla LGD w zakresie LSR informuje, że „zakres czynności zarządu w zakresie nadzoru nad radą zostanie określony w ustawie o rozwoju lokalnym kierowanym przez społeczność” – jaki to zakres?*

Projekt ww. ustawy zawierał postanowienia odnoszące się do nadzoru zarządu nad radą, jednakże w wyniku prac legislacyjnych powyższy projekt uległ znacznym modyfikacjom. W związku z tym ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378) nie zawiera przepisów w tym zakresie.

35. *Jak należy rozumieć zapis o kompetencji rady w zakresie ustalenia kwot wsparcia?*

Zapis ten należy rozumieć w sposób wskazany w art. 34 ust. 3 lit. f rozporządzenia 1303/2013. LGD będzie odpowiedzialna ze weryfikację wniosku o przyznanie pomocy natomiast do podmiotu wdrażającego będzie przekazywać wnioski tylko do ostatecznej weryfikacji kwalifikowalności.

Jednocześnie MRiRW przypomina, iż przedstawione powyżej odpowiedzi odzwierciedlają aktualny stan prac nad wdrożeniem działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” PROW 2014-2020. Należy mieć zatem na uwadze, iż zawarta w nich treść w toku dalszych prac nad projektami rozporządzeń może jeszcze podlegać istotnym zmianom i modyfikacjom.

MRiRW zachęca zatem do śledzenia na bieżąco informacji zamieszczanych w Biuletynie Informacji Publicznej ministerstwa i dotyczących przygotowywanych projektów aktów prawnych.

Z poważaniem,

wz. DYREKTORA
DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Bartłomiej Szymański
ZASTĘPCA DYREKTORA